

PREMIS RAMON LLULL 1997

GABRIEL LLOMPART MORAGUES

Historiador i folklorista. Va néixer a Palma el 1927. Professà l'Orde teatí i s'ordenà sacerdot el 1953. Posteriorment, va cursar estudis de teologia a la Universitat Gregoriana de Roma i a la de Comillas de Madrid.

Doctor en Història per la Universitat de Barcelona (1976), és membre fundador de la Societat Catalana d'Estudis Litúrgics, acadèmic numerari de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, entre d'altres.

Entre els seus treballs destaquen les investigacions sobre iconologia i iconografia, especialment referides a l'art religiós.

La seva bibliografia és extensíssima (més de dos-cents treballs, entre articles d'investigació i llibres). D'entre els llibres, mereixen una menció especial Gaetano da Thiene, Estudios sobre un reformador religioso, La pintura medieval mallorquina, su entorno cultural y su iconografía, Religiosidad popular, Entre la historia del arte y el folklore, Pintura gòtica a Mallorca, y La Mallorca tradicional en los ex votos. Així mateix, és autor d'altres obres escrites en col·laboració.

Per la seva brillant trajectòria, fou Premi Ciutat de Palma d'Investigació el 1977.

Col·laborador assidu dels mitjans de comunicació locals i de Catalunya, ha publicat articles d'opinió, de viatges i d'investigació pràcticament en la totalitat dels diaris editats a Palma.

BARTOMEU ENSENYAT ESTRANY

Arqueòleg i folklorista. Va néixer a la ciutat d'Inca el 1917. Ha estat director de l'agrupació folklòrica Dansadors de la Vall d'Or de l'Escola de Música i Danses de Mallorca, en la qual exercí una notable activitat per recuperar vells i oblidats balls típics de Mallorca.

Com a arqueòleg, ha estat comissari d'excavacions arqueològiques de Balears, entre els anys 1951 i 1956, i coordinador del Patronat d'Excavacions Arqueològiques Submarines de Balears, entre 1969 i 1975.

És autor de nombrosos treballs literaris i d'investigació, entre els quals s'han de destacar, per ordre cronològic: Cerámicas con decoración incisa, Canto a Mallorca, Los problemas actuales de la historia primitiva de Mallorca, Excavaciones en el Puig

d'en Canals, Hallazgo de un cráneo trepanado en la necrópolis de Son Real, etc... fins als treball més recents: El Port, traduït a tres idiomes, El pastor, escrit el 198, com també els llibres Historia primitiva de Mallorca i Folklore de Mallorca, editats el 1975.

Fou guardonat el 1960 amb la Creu d'Isabel la Catòlica, per la seva brillant activitat com a arqueòleg i com a folklorista.

ANDREU FERRET SOBRAL

Segon de tres germans, va néixer a Palma el 1940 i morí, després d'una llarga i penosa malaltia, el mes d'octubre de 1996.

Andreu Ferret era llicenciat en Dret i en Ciències de la Informació.

Després de cursar estudis universitaris, s'instal·là a Madrid, on va viure des del 1957 fins al 1968, any en què va entrar a formar part de la redacció de Diario de Mallorca, en el qual exercia fonamentalment les funcions d'editorialista.

A més, fou professor de Dret Polític a la Universitat de les Illes Balears. En la seva faceta de periodista destacà com a contertuli en programes radiofònics i de televisió i com a articulista d'opinió en les pàgines de diferents mitjans de premsa.

La brillantor i la claredat d'idees, l'exposició nítida que en feia, eren els trets distintius. Ha estat considerat com un vertader mestre del periodisme.

Després de la seva mort, l'Ajuntament de Palma acordà en sessió plenària dedicar-li un carrer de la barriada de Sant Agustí. Així mateix, amics i personalitats de la vida política i social han creat una fundació que du el seu nom.

BARTOMEU CATALÀ BARCELÓ

President del Projecte Home, iniciativa sorgida l'any 1985, arran de la signatura d'un conveni entre la Conselleria de Sanitat i Acció Social del Govern Balear i el Bisbat de Mallorca, per a l'ajuda i la reinserció social dels drogodependents. N'és el president des de 1987.

D'acord amb la filosofia del programa, els components del pla intervenen directament i d'una manera operativa amb les institucions, oferint col·laboració. Les línies de treball són compartir i servir.

Bartomeu Català va néixer a Vilafranca de Bonany el 1941. S'ordenà sacerdot el 1967. És llicenciat en Filosofia per la Universitat de València i en Pedagogia per la Universitat Central de Barcelona.

És coautor de *Memoria de una experiencia sobre orientación educativa y acción tutorial*, publicat el 1985. Així mateix, és col·laborador de diverses revistes de la part forana de Mallorca.

Actualment és rector a Puigpunyent.

MARGALIDA ALEMANY ENSEÑAT

Va néixer a Andratx el 1944. Després de cursar estudis bàsics al col·legi de les monges agustines, començà a dedicar-se a allò que en un principi era la seva gran afició i que, amb el temps, constituïria la seva principal dedicació: la cuina.

S'inicià professionalment com a cuinera el 1969 al col·legi de Sant Josep Obrer i fou el 1971 quan començà a formar part de l'equip de cuina de Can Tàpera, centre de formació social de la Caixa de Balears "Sa Nostra".

Ansiosa per aprendre, realitzà cursos de cuina amb mestre Tomeu Esteve i amb el xef Tomàs Frau i un altre de rebosteria amb el xef Miquel Frau.

En la incansable tasca d'investigació, va anar descobrint receptes de la seva padrina, que han estat la seva base principal per iniciar-se en la gastronomia, amb especial predilecció per la cuina regional mallorquina. El 1989 creà la seva primera escola de cuina.

Ha fet classe de cuina en diferents escoles i entitats, públiques i privades.

Margalida Alemany ha alternat l'activitat com a cuinera amb un aprenentatge continu. Així, ha fet feina al costat de personalitats de la gastronomia nacional com Koldo Royo, Juan Mari Arzak o Pedro Subijana.

Pertany, a més a més, a la Comunitat Europea de Cuiners, Eurotoques, i ha estat guardonada amb nombroses distincions.

L'any 1997 va publicar amb gran èxit de vendes *La cuina de Na Margalida de Can Tàpera*.

JOAN PONS ÁLVAREZ

Joan Pons va néixer a Ciutadella i és reconegut mundialment com un dels principals barítons dramàtics actuals. La primera vegada que va cridar l'atenció va ser el desembre de 1980, en què va obrir la temporada de l'Scala de Milà com a protagonista de Falstaff. El seu debut va ser acollit calorosament pel públic i la crítica i, un mes més tard, retornà a l'Scala per fer un nou debut -igualmente aclamat- com a Tonio en la producció d'I Pagliacci de Franco Zeffirelli. De llavors ençà, canta regularment a l'Scala, on ha interpretat obres com a Tosca, La traviata, La fanciulla del West, Gianni Schicci o Lucia di Lammermour.

Al llarg de la seva carrera ha cantat regularment amb les companyies d'òpera més prestigioses del món: Viena, Londres, París, Bavària, Munic, Zuric, Roma, Florència, Venècia, Bolonya, Verona, Madrid (Teatre Líric de la Zarzuela), Barcelona (Teatre del Liceu), entre d'altres.

El 1983 debutà al Metropolitan Opera House de Nova York amb Il trovatore. La temporada 1992-1993 va ser convidat especial de la gala en honor de Richard Tucker al Lincoln Center de Nova York. També ha cantat a les òperes de Chicago, Dallas, Washington, San Diego i San Francisco.

Joan Pons, que en tot moment ha tingut una demanda constant en els principals teatres d'Europa, aparegué també com a convidat especial a la cerimònia d'obertura dels Jocs Olímpics de Barcelona de 1992. Té un extens catàleg d'enregistraments discogràfics i en vídeo. Els més recents són Herodiade i les sarsueles Luisa Fernanda i La tabernera del puerto.

La seva agenda de contractes està completa durant els pròxims tres o quatre anys en els millors teatres del món.

ENRIQUE FAJARNÉS CARDONA

Va néixer a Eivissa l'any 1918 al si d'una família en la qual hi hagué investigadors, periodistes i oradors sagrats. Va estudiar batxillerat a la seva ciutat natal i començà des de molt jove a escriure als periòdics locals. És llicenciat en Dret i té estudis de sociologia, filosofia i literatura. Finalitzada la Guerra Civil, va impartir classes de literatura espanyola a l'Institut de Segon Ensenyament d'Eivissa.

Ha escrit centenars d'articles sobre temes gramaticals, literaris i sociològics a la premsa diària i a les revistes de les Balears. També ha compost, a petició d'entitats i particulars, alguns estudis sobre Eivissa en llengua catalana.

Té publicats tres llibres poètics: Primer Cancionero (1945), Dos poemas del mar pitiuso (1983) i Viejos y nuevos poemas (1991). El seu darrer acostament a la poesia està representat pel llibre Poesia extranjera en verso castellano, aparegut l'any 1995.

L'obra literària a la qual Fajarnés ha posat més constant dedicació són els seus llibres sobre Eivissa: Viaje a Ibiza (1958), La Ibiza de nuestro tiempo (1978) i Lo que Ibiza me inspiró, de la qual s'han fet ja tres edicions; la darrera (1995), revisada i augmentada amb noves proses, és considerada per l'autor la lliçó definitiva dels seus escrits sobre l'illa d'Eivissa.

Fajarnés té, així mateix, dos llibres inèdits, un de relats i un altre de frases populars, recollides durant molts d'anys d'amorosa indagació.

El proper any la Conselleria de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera publicarà un nou llibre d'Enric Fajarnés titulat Antes del silencio.

ELADI HOMS I ZIMMER

Eladi Homs i Zimmer nasqué a Barcelona el 1922. S'educà a l'escola privada i va fer el batxillerat a l'Institut Escola Ausiàs Marc de la Generalitat, entre 1934 i 1940.

Ja amb 12 anys s'incorporà a l'Agrupament Mare de Déu de Montserrat de la Germanor de Minyons de Muntanya. El 1938, va pertànyer a l'Agrupament Rafael de Casanoves de Minyons de Muntanya-Bois Scouts de Catalunya, on assumeix responsabilitats de cap. És a partir del 1940 que col·labora amb Mn. Antoni Batle en la reorganització de l'Agrupament Mare de Déu de Montserrat. Allà es posaren les primeres fites de la ruta de Catalunya.

Ja casat i amb fills, acceptà formar part -l'any 1948- de l'equip de direcció de l'Escoltisme Català. El 1956, Eladi Homs es trasllada a Mallorca, on fundà la unitat Ramon Llull, primera del Moviment Escolta de Mallorca i, dos anys més tard, el 1958, la seva dona, Maria Ferret, hi fundà la branca femenina, el Guiatge Catòlic de Mallorca, amb la unitat Rosa de Bardissa, lligats tots dos, jurídicament, a l'Església catòlica.

Durant aquests anys i la dècada següent, el caràcter eclesial de l'escoltisme permeté que sobrevisqués a les organitzacions juvenils afectes al franquisme i que s'hi pogués dur a terme una conscienciació dels al·lots sobre la llengua i la cultura de Mallorca.

Eladi Homs deixà Mallorca a finals del 1969, encara que mai no ha perdut l'estima i el reconeixement per aquesta terra, on Eladi i Maria visqueren els millors anys de les seves vides.

AINA MOLL MARQUÈS

Va néixer a Ciutadella el 1930. Lingüista i filla de Francesc de Borja Moll, es llicencià en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona el 1953. Amplià estudis a les universitats de París, Estrasburg, Frankfurt i Zuric.

Entre 1954 i 1961, dirigí les col·leccions de l'Editorial Moll i col·laborà en la redacció dels dos darrers volums del Diccionari català-valencià-balear. Féu part el 1962 del grup fundador de l'Obra Cultural Balear. Fou directora general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya entre 1980 i 1988. Des del 1989, és coordinadora general de la Campanya de Normalització Lingüística.

És autora de llibres de text de llengua i literatura franceses i d'articles de divulgació sobre lingüística i sociolingüística publicats a diaris i revistes.

JOSEP ALCOVER LLOMPART

Va néixer a Palma el 1923. És arquitecte i estudià a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, on es doctorà el 1963. Va ser nomenat delegat regional de l'Institut Nacional de l'Habitatge a Balears (1956). L'abril de 1970, va ser designat president de la Diputació de Balears, època en què el Palau de Marivent passà a ser residència de vacances dels aleshores prínceps d'Espanya, Joan Carles i Sofia, i actuals reis d'Espanya.

Fins a la seva jubilació (1988), ocupà la plaça de cap del Servei d'Arquitectura i d'Habitabilitat del Govern Balear. Del 1980 al 1985, ocupà la presidència del Círculo Mallorquín.

FELICIÀ FUSTER JAUME

Va néixer a Santa Margalida el 1924. És doctor en enginyeria industrial per l'Escola d'Enginyeria Industrial de Barcelona (1947). Entre el 1951 i el 1963 fou enginyer municipal en cap de l'Ajuntament de Palma i cap i director tècnic d'EMAYA entre el 1972 i el 1979.

El 1955, s'incorporà a l'empresa Gas y Electricidad, GESA, i des del 1973 fins el juny de 1997, n'ha estat el president. Des d'aquest càrrec va impulsar la política d'absorció de les empreses elèctriques locals, els enllaços submarins entre Eivissa i Formentera i entre Mallorca i Menorca, la nova central elèctrica des Murterar, l'extensió del gas a la badia de Palma i la investigació de les energies alternatives.

Des del 1984 i fins al 1997 ha estat president executiu del Grup ENDESA.

ANGELA VON NEUMANN

Va néixer a l'any 1928 a Milwaukee (Wisconsin). Pintora de professió. És casada amb el també pintor John Ulbricht.

A l'any 1946 i 1949 obté premis en les exposicions col·lectives de l'Art Institute of Milwaukee (Wisconsin), on exposa anualment. Simultàniament exposa en l'Art Institut of Chicago, a Illinois.

L'any 1951 es trasllada a Mèxic D.F. on exhibeix les seves obres en el Centre Cultural de Mèxic. A partir d'aquesta data exposa successivament en el Denver Art Museum, Colorado (hi aconsegueix un premi l'any 1952), i en la Pennsylvania Academy of Art, a Philadelphia. Quatre anys més tard, el 1956, exposa per primera vegada la seva obra a Mallorca, a les Galeries Quint. Més tard ho faria a Barcelona, en el Saló de Maig.

Des del 1969 participa en diverses exposicions col·lectives a la Sala Pelaires, entre les quals destaquen l'Homenatge a Picasso (1971) i l'Homenatge a Miró que es va fer a la mateixa Sala l'any 1973. Un any després, pren part en la Mostra Realitat del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears, i en l'exposició Mujeres ante el Arte en la Galeria Iolas Velasco de Madrid.

Angela von Neumann ha fet diverses exposicions individuals: en la Galeria de Mèxic D.F (1951), en el Denver Art Museum (Colorado-1953), en el Art Institut of Milwaukee (1954)

BALTASAR PORCEL PUJOL

Va néixer a Andratx el 1937. És escriptor. El 1960, fixà la seva residència a Barcelona. De formació autodidacta, s'inicià en la literatura com a autor teatral. La seva obra dramàtica es mou dins la línia de l'existencialisme francès, el teatre èpic i el realisme històrica. A més, hi abunda l'humor, la sàtira i un cert tremendisme, habitual en tota la seva obra de creació.

En el camp de la narrativa ha publicat entre d'altres Solnegre (1961), premi Ciutat de Palma 1960; Els argonautes (1968), premi de la crítica Serra d'Or 1969; Difunts sota els ametllers en flor (1969), premi Josep Pla 1969 i de la crítica Serra d'Or 1971; Cavalls cap a la fosca (1975), premi Prudenci Bertrana 1975, de la crítica Serra d'Or 1976, de la Crítica Literària 1976 i l'Internacional Mediterrani 1977; Les primaveres i les tardors (1986), premi Sant Jordi 1986, Generalitat de Catalunya 1987, i Joan Crexells 1987.

És un escriptor polifacètic, i també ha publicat reculls de contes, llibres de viatges i assaigs i també biografies. Part de la seva obra ha estat rescrita per ell mateix en castellà i traduïda a altres idiomes. Com a periodista, s'ha centrat en l'article d'opinió i en les entrevistes a personatges.

És president de l'Institut Català d'Estudis Mediterranis.

ALIGI SASSU

Aligi Sassu va néixer a Milà el 1912. És escultor, ceramista, però destaca especialment com a pintor. Amb només setze anys exposà a la Biennal de Venècia dues obres. En 1934 viatjà a París, on conegué diversos artistes i exposà a la galeria Quatre Chemins. Un any més tard tornà a Itàlia i pintà L'afusellament a Astúries, un dels primers quadres de contingut polític contra els totalitarismes emergents. Aquesta actitud, el dugué a passar un any i mig a diverses presons d'Itàlia.

El 1963, obrí un estudi a la Cala de Sant Vicenç de Pollença. El 1967, exposà a Milà la seva Tauromàquia amb una introducció de Rafael Alberti. El 1979, féu una mostra antològica a sa Llonja de Palma. El 1987, el president d'Itàlia Sandro Pertini inaugurà la seva exposició antològica al castell de Sant'Angelo de Roma. El 1988, novament realitzà una mostra antològica a sa Llonja de Palma.

Els seus olis i gravats amb temes del paisatge mallorquí han donat la volta al món. El 1993, inaugurà un gran mural a la seu del Parlament Europeu a Brussel·les. A la seva possessió de Masteguera, Pollença, hi instal·là una casa-estudi-museu (1995) amb obra seva i enriquida amb pintures murals.

XESC FORTEZA FORTEZA

Va néixer a Palma el 1926. És actor, autor i director de teatre. De formació autodidacta, als onze anys actuà per primera vegada a una companyia professional.

El 1948, ingressà en la companyia Artis, de la qual formaria part fins poc abans de la seva dissolució, el 1969, i amb la qual estrenà més de 150 obres. El 1967, fundà companyia pròpia i, el 1971, reformà el Saló Rialto en teatre, on ha actuat fins a l'actualitat, 1991. Entre altres obres ha interpretat Ninette i un senyor de Mallorca, de Mihura, i L'avar i Metge per força, de Molière.

D'altra banda, ha treballat com a showman a diverses sales de festes de Palma i també ha participat, de manera esporàdica, a produccions cinematogràfiques. Més rellevants han estat les seves actuacions en televisió.

Com a director, ha dirigit quasi totes les obres que ha interpretat des del 1956, i com autor teatral, ha escrit diverses obres com El dimoni ja no fa por a ningú, Majòrica-81 i Jubilat ve de jubileu.